

Utbildningsutskottets yttrande 2025/26:UbU4y

Riksrevisionens rapport om statens främjande av de nationella minoritetsspråken

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 22 januari 2026 att ge utbildningsutskottet tillfälle att senast den 19 februari 2026 yttra sig över regeringens skrivelse 2025/26:62 med anledning av Riksrevisionens rapport om statens främjande av de nationella minoritetsspråken samt följdmotioner i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utbildningsutskottet har beslutat att yttra sig över regeringens skrivelse och kommittémotion 2025/26:3884 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 2 och motion 2025/26:3892 av Lorena Delgado Varas och Daniel Riazat (båda -) yrkande 2 och 3.

Utskottet föreslår att konstitutionsutskottet avstyrker motionsyrkandena.

I yttrandet finns en avvikande mening (MP).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Sammanfattning

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser, slutsatser och rekommendationer som Riksrevisionen lämnar i granskningsrapporten Nationella minoritetsspråk – kortsiktiga och otillräckliga statliga insatser (RiR 2025:16). Riksrevisionen har granskat ett antal myndigheter som ska bidra till målet att hålla de nationella minoritetsspråken levande.

De rekommendationer som Riksrevisionen riktar till Universitets- och högskolerådet och till de universitet och högskolor som ingår i granskningen behandlas inte i regeringens skrivelse.

Riksrevisionens rekommendationer i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till regeringen:

- Ge Skolverket ett instruktionsenligt uppdrag att samordna undervisningen i och främja produktionen av läromedel i de nationella minoritetsspråken.
- Se över regleringen av fjärrundervisning och entreprenad, i syfte att främja elevers tillgång till fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk.

Regeringens bedömning och åtgärder i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde

Regeringen välkomnar granskningen och instämmer i huvudsak i Riksrevisionens iakttagelser. Regeringen anger att den är angelägen om att arbeta långsiktigt för att hålla minoritetsspråken levande och ser allvarligt på att statens insatser inte är tillräckliga för att nå målet om att hålla de nationella minoritetsspråken levande. Regeringen påpekar att Riksrevisionens granskning utgör ett viktigt underlag för regeringens fortsatta arbete med att bevara och främja de nationella minoritetsspråken.

Långsiktighet och effektiv användning av resurser

Regeringen delar Riksrevisionens bedömning om att arbetet med att främja de nationella minoritetsspråken kräver långsiktighet och att långsiktiga uppdrag bör regleras i en myndighets instruktion. I april 2022 presenterade regeringen ett handlingsprogram för bevarande och främjande av de nationella minoritetsspråken. Regeringen anger att syftet med handlingsprogrammet var att ge en inriktning för det strategiska och långsiktiga arbetet även efter att den tillfälliga finansieringen löpt ut vid utgången av 2024. Regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelse att det under den tillfälliga förstärkningen för att

genomföra minoritetsspolitiken funnits utmaningar för myndigheterna att förbruka samtliga medel och att rekrytera personal för att få uppdragen genomförda.

Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att Skolverkets uppdrag om nationell samordning av undervisningen i nationella minoritetsspråk ska vara långsiktigt för att resurserna ska användas mer effektivt. I uppdraget ingår att stödja produktion av läromedel i språken och regeringen instämmer i Riksrevisionens uppfattning att staten bör fortsätta med detta. Syftet är att säkerställa att alla elever ska ha tillgång till adekvata läromedel som stöd i sin kunskapsutveckling. Eftersom de nationella minoritetsspråken är små och antalet användare få, begränsar det marknaden och därmed incitamenten för läromedelsförlagen att producera läromedel i minoritetsspråken. Olika granskningar, bl.a. från Europarådet och FN, visar att det generellt finns en brist på uppdaterade läromedel i nationella minoritetsspråk i Sverige.

Fjärrundervisning i minoritetsspråk och undervisning på entreprenad i samiska som modersmål

Regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelse om bristen på lärare i nationella minoritetsspråk och delar bedömningen att elevers tillgång till fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk behöver främjas.

Enligt regeringen innebär Skolverkets uppdrag om nationell samordning av undervisningen i nationella minoritetsspråk att myndigheten ska ansvara för att ge ersättning för merkostnader för fjärrundervisning i språken och planera och ansvara för hur fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk kan göras tillgänglig för huvudmän. Regeringen uppger att Skolverkets redovisning av uppdraget visar att antalet huvudmän som har ansökt om statsbidrag för fjärrundervisning och antalet elever som huvudmän sökt bidrag för har ökat (U2025/00627). Skolverket har inom ramen för uppdraget även köpt uppdragsutbildningar hos lärosäten för att bl.a. öka andelen behöriga lärare i nationella minoritetsspråk och för att öka kompetensen i ett nationellt minoritetsspråk för personal i förskolan.

Regeringen delar inte Riksrevisionens bedömning att fjärrundervisningen i de nationella minoritetsspråken bör göras obligatorisk eftersom åtgärder redan har vidtagits för att ge förutsättningar och incitament att använda fjärrundervisning med nuvarande regelverk.

I skollagen (2010:800) finns en bestämmelse (23 kap. 15 §) som bl.a. anger att undervisning i samiska endast får överlämnas på entreprenad till staten. Regeringen noterar att det framgår av Riksrevisionens rapport att denna bestämmelse har tolkats på olika sätt av Sameskolstyrelsen och andra huvudmän. Riksrevisionen anser att bestämmelsen kan tolkas som att den inte hindrar att modersmålsundervisning i samiska och samiska som modernt språk får överlämnas på entreprenad till någon annan skolhuvudman än staten. Regeringen noterar även att Skolverket enligt Riksrevisionen har uppgett att de anser att bestämmelsen inte är helt tydlig. Regeringen delar därför Riksrevisionens

bedömning att det finns ett behov av att förtydliga regleringen i skollagen av fjärrundervisning och undervisning på entreprenad när det gäller modersmålsundervisning i samiska och samiska som modernt språk.

När det gäller Riksrevisionens inhämtade uppgifter om Sameskolstyrelsens begränsade kapacitet att erbjuda fjärrundervisning på entreprenad, påpekar regeringen att den följt upp frågan med Sameskolstyrelsen. Sameskolstyrelsen bedömer att den i nuläget kan möta det behov av fjärrundervisning som finns och att den har kunnat möta de senaste årens ökade efterfrågan, då det finns fler behöriga lärare att tillgå och även genom olika organisatoriska lösningar.

Regeringen vidtar åtgärder för att främja elevers tillgång till minoritetsspråken

De nationella minoritetsspråkens ställning i Sverige behöver stärkas, och för att säkra språkens framtid är det nödvändigt att fler utvecklar språkkunskaper. Regeringen noterar att för att leva upp till gällande lagar och internationella åtaganden om nationella minoritetsspråk är det av stor vikt att det finns tillgång till modersmålsundervisning av god kvalitet i nationella minoritetsspråk. Regeringen konstaterar att för att främja en revitalisering av de nationella minoritetsspråken har flera åtgärder genomförts på utbildningsområdet, bl.a. har rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk stärkts för elever som tillhör en nationell minoritet i förhållande till annan modersmålsundervisning. Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att det behövs en långsiktighet i statens arbete för att öka lärarförsörjningen i nationella minoritetsspråk, tillgängliggöra fjärrundervisning och främja tillgången till adekvata och uppdaterade läromedel. Regeringen bedömer att det som Riksrevisionen skriver i sin rekommendation om att ge Skolverket ett instruktionsenligt uppdrag att samordna undervisningen i och främja produktionen av läromedel i de nationella minoritetsspråken utgör ett viktigt underlag i regeringens fortsatta arbete. Regeringen kan därför komma att återkomma i frågan.

Regeringen påpekar att fjärrundervisning möjliggör att fler elever kan ta del av modersmålsundervisning i de fall det är svårt att hitta en lämplig lärare. Regeringen har som tidigare nämnts redan vidtagit åtgärder som gäller fjärrundervisningen och beslutade i maj 2025 förordningen (2025:359) om statsbidrag för fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk. Förordningen trädde i kraft den 1 juli 2025. Av regleringsbrevet för budgetåret 2026 avseende Statens skolverk framgår att högst 12 miljoner kronor ska användas för utgifter i enlighet med förordningen. Syftet med bidraget är att fler elever ska kunna få tillgång till fjärrundervisning i något av de nationella minoritetsspråken.

Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att det finns ett behov av att se över bestämmelserna om fjärrundervisning och undervisning på entreprenad när det gäller modersmålsundervisning i samiska och samiska som modernt språk. Regeringen kan därför komma att återkomma till riksdagen i frågan.

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3884 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 2 vill motionärerna att Skolverket ska ges ett instruktionsenligt uppdrag att främja läromedelsproduktion och samordna undervisning i minoritetsspråk. Det krävs en tydligare nationell samordning, långsiktigt stöd till utbildning av lärare och produktion av läromedel samt ett regelverk som aktivt främjar – i stället för försvårar – undervisning i nationella minoritetsspråk.

I motion 2025/26:3892 av Lorena Delgado Varas och Daniel Riazat (båda -) yrkande 2 föreslår motionärerna att Skolverket ska ges ett instruktionsenligt uppdrag att samordna undervisningen i de nationella minoritetsspråken samt att främja och samordna produktionen av läromedel i dessa språk.

I yrkande 3 föreslår motionärerna vidare att regleringen av fjärrundervisning i skolan ska ses över i syfte att öka elevers faktiska tillgång till undervisning i nationella minoritetsspråk, inklusive samiska, oavsett bostadsort.

Kompletterande information

Uppdrag om att samordna undervisningen i, och främja produktionen av läromedel i, de nationella minoritetsspråken regleras i Skolverkets instruktion

Sedan 2015 har Skolverket ett instruktionsenligt uppdrag att ha ett samlat ansvar (sektorsansvar) för frågor om de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken inom ramen för sitt verksamhetsområde vilket innefattar att verka samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till berörda parter (18 § 4 förordningen [2015:1047] med instruktion för Statens skolverk).

Som tidigare nämnts fick Skolverket ett särskilt uppdrag i regleringsbrevet för budgetåret 2022 på området, som handlade om att först förbereda för, sedan ansvara för, nationell samordning av undervisning i nationella minoritetsspråk. Uppdraget innefattade bl.a. att planera och ansvara för hur fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk kan göras tillgänglig för alla huvudmän som enligt skollagen ska erbjuda undervisning i språken samt ta fram en modell för ekonomisk ersättning till de huvudmän som väljer att använda fjärrundervisning. Uppdraget innefattade även att stödja produktionen av, främja utvecklingen av och tillgången till läromedel inom nationella minoritetsspråk. I regleringsbrevet för budgetåret 2024 förlängdes uppdraget så att det skulle slutredovisas den 30 december 2025. Den 16 december publicerade Skolverket slutredovisningen Uppdrag att ansvara för nationell samordning av undervisningen i nationella minoritetsspråk (U2025/00627).

Den 16 december 2025 beslutade riksdagen om budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 16, bet. 2025/26:UbU1, rskr. 2025/26:124). I och med detta beslut flyttades en del av tidigare avsatta medel för nationell samordning av nationella minoritetsspråk från anslaget 1:5 Utveckling av

skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet till myndighetens förvaltningsanslag, anslaget 1:1 Statens skolverk. Anslaget ökas därför med 10 400 000 kronor fr.o.m. 2026.

Den 23 december 2025 beslutade regeringen även om en ändring av 18 § 4 i Skolverkets instruktion som innebär att uppdraget som tidigare låg i regleringsbrevet nu flyttades in i instruktionen. Det befintliga sektorsansvaret förtydligas alltså till att även innefatta att stödja en undervisning i nationella minoritetsspråk av god kvalitet och främja tillgången till läromedel.

Utskottets ställningstagande

Utbildningsutskottet välkomnar den skrivelse regeringen har överlämnat med anledning av Riksrevisionens rapport om statens främjande av de nationella minoritetsspråken. Utskottet anser, i likhet med regeringen, att rapporten är ett viktigt bidrag till regeringens långsiktiga arbete för att hålla minoritetsspråken levande.

Av skrivelsen framgår att regeringen ser allvarligt på att statens insatser inte är tillräckliga för att nå målet om att hålla de nationella minoritetsspråken levande. Utskottet noterar att regeringen, efter att ha överlämnat skrivelsen till riksdagen, har beslutat om en ändring i Skolverkets instruktionsenliga sektorsansvar för frågor om de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken. Ändringen innebär att uppdraget förtydligats till att även omfatta att stödja en undervisning i nationella minoritetsspråk av god kvalitet och främja tillgången till läromedel. Av skrivelsen framgår att regeringen även kan komma att återkomma i frågan om en översyn av bestämmelserna om fjärrundervisning och undervisning på entreprenad när det gäller modersmålsundervisning i samiska och samiska som modernt språk. Enligt utskottet är regeringens åtgärder och bedömningar väl avvägda.

Därmed anser utskottet att konstitutionsutskottet bör avstyrka motion 2025/26:3884 (MP) yrkande 2 och motion 2025/26:3892 (-) yrkandena 2 och 3.

Stockholm den 17 februari 2026

På utbildningsutskottets vägnar

Joar Forssell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Joar Forssell (L), Anders Ygeman (S), Patrick Reslow (SD), Kristina Axén Olin (M), Linus Sköld (S), Robert Stenkvist (SD), Johanna Rantsi (M), Mats Wiking (S), Jörgen Grubb (SD), Rose-Marie Carlsson (S), Oliver Rosengren (M), Mathias Bengtsson (KD), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Niklas Sigvardsson (S), Nadja Awad (V) och Madeleine Atlas (C).

Avvikande mening

Riksrevisionens rapport om statens främjande av de nationella minoritetsspråken (MP)

Camilla Hansén (MP) anför:

Riksrevisionen pekar på allvarliga brister i tillgången till undervisning i de nationella minoritetsspråken. Jag välkomnar regeringens beslut att förtydliga Skolverkets sektorsansvar till att även innefatta att stödja en undervisning i nationella minoritetsspråk av god kvalitet och främja tillgången till läromedel. Men ytterligare insatser behövs. Diskrimineringsombudsmannen har i flera granskningar visat att barns rätt till undervisning i sitt nationella minoritetsspråk inte alltid tillgodoses i praktiken, trots tydliga rättigheter i lag. Det handlar bl.a. om bristande kännedom hos huvudmän, låg prioritering av minoritetsspråk och ojämlika förutsättningar mellan kommuner. Sammantaget innebär detta att rätten till minoritetsspråk i utbildningen riskerar att bli beroende av bostadsort, snarare än av lagstadgade rättigheter. Det krävs därför även ett regelverk som aktivt främjar – i stället för försvårar – undervisning i nationella minoritetsspråk. Regeringen måste säkerställa att fjärrundervisning är ett reellt och långsiktigt verktyg, inte en tillfällig nödlösning.

Därmed anser jag att konstitutionsutskottet bör tillstyrka motion 2025/26:3884 (MP) yrkande 2.